

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Rundskriv

Se vedlagt adresseliste

Nr.	Vår ref	Dato
F-15-10	201002060	30.11.2010

Endringer i forskrift 31. januar 2007 om opptak til høyere utdanning – oppdatert versjon med merknader

Kunnskapsdepartementet fastsatte 31. januar 2007 med hjemmel i lov 1. april 2005 nr. 15 Om universiteter og høyskoler (uhl), jf. § 3-6 og § 3-7, *forskrift om opptak til høyere utdanning* (opptaksforskriften), jf. rundskriv F-08-07. Det er nå gjort endringer i opptaksforskriftens § 2-2 nr 4, § 3-4, § 3-6, § 4-4, § 4-9, § 4-10, § 6-2, § 6-8, § 6-9, § 7-5, § 7-6, § 7-8, § 7-12, § 7-15 (ny) og § 9-3.

Alle endringene gjelder fra og med opptak til studieåret 2011-2012. Vi gjør spesielt oppmerksom på at tidligere § 7-8A nå erstatter den tidligere § 7-8, og at disse bestemmelsene gjelder fra og med opptak til studieåret 2011-2012.

Forslag om endringer i opptaksforskriften ble sendt ut på høring 5. juli 2010. Sammen med høring om ny rammeplan for ingeniørutdanning, 23. juli 2010, ble det også sendt ut endringsforslag som går på opptak og rangering av søkere til ingeniørutdanning. De fastsatte endringene er gjort med utgangspunkt i begge høringene.

Vedlagt dette rundskriv følger oppdatert forskrift om opptak til høyere utdanning der alle endringer frem til d.d. er tatt inn. Vi har også oppdatert kommentarene til opptaksforskriften, og ajourført dem slik at dette rundskriv også erstatter tidligere rundskriv F-14-09, F-09-09, F-15-08, F-17-07 og F-08-07.

Vi gjør oppmerksom på at forslag fra enkelte høringsinstanser om endringer i opptaksforskriften som ikke er sendt ut på høring, ikke er realitetsbehandlet. Vi minner om at forslag om endringer i opptaksforskriften skal sendes departementet innen 15. april året før endringene ønskes iverksatt, jf rundskriv F-05-02 om opptakskalenderen.

Kommentarer til opptaksforskriften

Til § 2-1

Generell studiekompetanse er hovedkravet for opptak til høyere utdanning. De fastsatte fagkravene fremgår av første ledd. Fagkravene gjelder enten søkerne har vitnemål fra treårig videregående opplæring, fagbrev/svennebrev eller fyller vilkår som 23/5-søker.

Begrepet *opptaksår* brukes i denne forskriften om det kalenderår søkeren normalt søker og får tilbud om en studieplass. Dette innebærer konkret at søkere til studier med oppstart i januar, som har søknadsfrist i april, eventuelt november/desember kalenderåret før studiestart, må oppfylle de fastsatte krav, inklusive aldersbestemmelsene, senest innen 31. desember det året søknadsfristen utløper.

Søkere som er 23 år eller eldre i opptaksåret, kan tas opp uten vitnemål fra videregående opplæring, fagbrev eller svennebrev dersom de kan dokumentere fem års arbeidserfaring og/eller bestått utdanning som til sammen utgjør minimum fem år ("praksiskravet"). Praksiskravet beregnes på grunnlag av faktisk tid som er brukt. Dette innebærer at praksis tilsvarende mer enn heltidsstilling/-utdanning ikke kan inngå i beregningen. Deltidspraksis beregnes etter omregning til heltidspraksis. Skoleår, herunder år i lære (læretid), gir uttelling som hele år.

Det er et krav at arbeidserfaring normalt skal være på heltid. Deltidsarbeid som til sammen utgjør minst halv stilling i samme tidsperiode, kan medtas i beregningen. Arbeidsforhold under et halvt år teller normalt ikke. Det er ikke krav om at arbeidserfaring er lønnet, men den må kunne dokumenteres.

Fullførte og beståtte fag (løse fag) fra videregående opplæring kan inngå i praksiskravet dersom fagenes omfang til sammen utgjør minimum årstimekravet til studieprogrammet fagene inngår i. Fag fra ulike studieprogram kan kombineres, og årstimekravet følger kravet til det studieprogrammet flertallet av timer er tatt i. Løse fag ut over ett skoleår kan kombineres tilsvarende timekravet til halvt års utdanning.

Det gjelder egne overgangsregler, jf. kapittel 9, for søkere med dokumentasjon fra tidligere strukturer i videregående opplæring.

Beståtte og dokumenterte kurs/emner i høyere utdanning kan gis uttelling i praksiskravet dersom de til sammen utgjør minst 30 studiepoeng.

Fullført og bestått fagskoleutdanning kan inngå i beregningen av praksiskravet. Det samme gjelder dokumentasjon for fullført og bestått årskurs i fagskoleutdanning. Annen utdanning, herunder forkurs til ingeniørutdanning, må være fullført og bestått for å inngå i beregningen av praksiskravet.

Det er en forutsetning at det ikke er stor overlapping med fag/studier som søkeren har fått godkjent som del av opptaksgrunnlaget.

Gjennomført og dokumentert introduksjonsprogram og norskprogram med samfunnskunnskap for nyankomne innvandrere, jf lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere, kan inngå i beregning av praksiskravet.

Det forutsettes at retningslinjer for dokumentasjonskrav utarbeides av Samordna opptak i samarbeid med institusjonene.

Til § 2-2

GSU-listen (www.nokut.no/no/Utenlandsk-utdanning/Soker/NOKUTs-saksbehandling/GSU-lista1/), er utarbeidet av NOKUT, og viser om utenlandsk utdanning er på nivå med norsk videregående skole. Denne listen skal brukes ved opptak av søkere med utdanningsbakgrunn fra utlandet. Søkere kan ikke pålegges å ta fag som er oppfylt gjennom dokumentert videregående opplæring fra hjemlandet. Opptaksorganene skal i slike tilfelle foreta en vurdering av søkerens utdanning i forhold til kravet om generell studiekompetanse.

Krav til engelsk

GSU-listen inneholder utfyllende informasjon om oppfyllelse av fagkravet i engelsk for hvert enkelt land.

Krav til norsk

Søkere med opptaksgrunnlag fra utlandet, som ikke har utdanning på nivå med norsk 3-årig videregående opplæring, og som skal vurderes som 23/5-søkere, jf § 2-1, kan ikke erstatte fagkravet i norsk (eller annet nordisk språk) med dokumentasjonsalternativene 2, 3 eller 4, eller med norsk/nordisk språk som morsmål.

Til § 2-3

Det er bare søkere som er tatt opp til høyere utdanning etter bestemmelsene i kapittel 3, som kan vurderes for generell studiekompetanse etter § 2-3. Søkere med høyere utdanning fra land utenom Norge, må dokumentere at de er tatt opp til høyere utdanning på tilsvarende vilkår.

Deler av et utdanningsprogram i høyere utdanning som ikke er fullført og bestått, gir ikke generell studiekompetanse. Dette innebærer at søkere som er tatt opp til høyere utdanning på grunnlag av unntaksbestemmelsene i kapittel 3, normalt må fullføre og bestå utdanningen de har påbegynt før de kan få generell studiekompetanse etter § 2-3.

Kravet om dokumenterte kunnskaper i norsk gjelder for søkere fra land utenom Norden som dokumenterer opptaksgrunnlaget ved fremmedspråklig høyere utdanning. Dersom generell studiekompetanse er oppnådd med grunnlag i høyere utdanning med norsk eller annet nordisk språk som undervisningsspråk, kreves ikke ytterligere norskkunnskaper.

Til § 2-4

Søkere som ikke har generell studiekompetanse med grunnlag i bestemmelsene i § 2-1, og som har fullført og bestått en toårig fagskoleutdanning godkjent i henhold til

bestemmelsene i fagskoleloven, må i tillegg oppfylle krav om norsk. Opptaksorganet har plikt til å vurdere om norskkravet er oppfylt på annen måte, jf. § 2-1 tredje ledd.

Til § 3-1

Realkompetanse omfatter all formell, ikke-formell og uformell kompetanse som den voksne søkeren har. Det er den enkelte institusjonen selv som har ansvar for vurdering og opptak på grunnlag av realkompetanse.

Søkere som er 25 år eller mer, og som ikke kan dokumentere generell studiekompetanse, har krav på å få vurdert om de er studiekvalifisert på grunnlag av realkompetanse ved opptak til alle studier ved universiteter og høyskoler. Det forutsettes at søknad er sendt innen fastsatt frist for slike søkere. Det er Samordna opptak som fastsetter fristen i den nasjonale opptaksmodellen (NOM). Det er den enkelte institusjon selv som fastsetter frister ved lokale opptak og som har myndighet til å vurdere hva som er nødvendige kvalifikasjoner. Det er institusjonene selv som avgjør hva som er en egnet og hensiktsmessig framgangsmåte for vurdering av realkompetanse.

Generell studiekompetanse er fortsatt det normale grunnlag for opptak tilhøyere utdanning. En søker som har fått godkjent realkompetanse for opptak til et studium ved en institusjon, vil ikke automatisk være kvalifisert for opptak til andre studier ved samme institusjon, heller ikke til samme type studium ved andre institusjoner. Opptaksorganet har plikt til å vurdere realkompetanse som svarer til de fastsatte fagkravene.

Til § 3-2

Formålet med bestemmelsen om dispensasjon er å forhindre åpenbar urimelig behandling av enkeltsøkere. Det legges til grunn at denne bestemmelsen kun skal komme til anvendelse i tilfeller hvor helt spesielle hensyn gjør seg gjeldende. I likhet med opptak på grunnlag av realkompetanse, jf. § 3-1, må det foretas en konkret vurdering av studentens kvalifikasjoner i forhold til det bestemte studium vedkommende søker opptak til. Det må godtgjøres at søkeren har nødvendige faglige forutsetninger for å gjennomføre det aktuelle studiet. Dokumentasjon kan for eksempel være attest fra lege, annet helsepersonell, pedagogisk-psykologisk tjeneste eller tilsvarende.

Bestemmelsen gjelder kun for søkere som er under 25 år, jf. § 3-6 tredje ledd i Universitets- og høyskoleloven. Søkere som er 25 år eller eldre vil på ordinært vis kunne søke om opptak og bli vurdert på grunnlag av realkompetanse.

Til § 3-3

Søkere med relevant fagbrev/svennebrev er kvalifisert for opptak til spesielt tilrettelagt ingeniørutdanning, uten de fastsatte tilleggskrav i matematikk og fysikk. Det er institusjonene selv som vurderer om de vil legge til rette for og tilby slik utdanning.

Til §§ 3-4 til 3-6

Det understrekes at unntak fra kravet om generell studiekompetanse bare skal gis i helt spesielle tilfeller. For studier som ikke er nevnt i disse paragrafene, gjelder normalt krav om generell studiekompetanse og eventuelle spesielle opptakskrav, jf. Kapittel 4.

Unntak fra krav om generell studiekompetanse for studier i utøvende og skapende musikk er ikke ment å omfatte for eksempel faglærerutdanning i musikk.

Til § 3-7

Søkere med relevant fagbrev er kvalifisert for opptak til spesielt tilrettelagte akvakulturstudier, uten tilleggskrav. Det forutsettes at institusjonene selv må informere potensielle søkere om hvilke fagbrev som vil kunne godkjennes.

Generelt til kapittel 4

For studium som ikke er nevnt her, gjelder normalt krav om generell studiekompetanse dersom det ikke er fastsatt unntak i §§ 3-3 til 3-6. Statlige universiteter og høyskoler og private institusjoner med institusjonsakkreditering har selv myndighet til å opprette og nedlegge studier, jf. § 3-3 i uhl. Departementet viser til at tilnærmet lik utdanning bør ha samme opptakskrav.

Til § 4-1

Departementet forutsetter at institusjonene informerer søkerne om nødvendige forkunnskaper ut over fastsatte opptakskrav.

Til § 4-3

Det er fastsatt spesielle opptakskrav til informatikk, realfag, natur- og miljøfag. Det er ikke adgang til å fastsette andre opptakskrav enn kravene som fremgår av § 4-3. Det presiseres at matematikk er realfag, og at de spesielle opptakskravene også gjelder for opptak til enkeltemner som normalt inngår i fastsatte studieprogram.

Vi minner om at opptakskravene til informatikkutdanning er forskjellige fra opptakskravene til andre utdanninger innenfor disse fagområdene. De spesielle opptakskravene i strekpunkt 1 og 3 gjelder for alle studier som oppfyller følgende kriterier:

- *Informatikkutdanning*
Alle studier der minst halvparten av studiepoengene er i informatikk og nødvendige støttefag i realfag og teknologi.
- *Realfag, natur- og miljøfag*
Alle studier der minst halvparten av studiepoengene er realfag, teknologifag og/eller natur- og miljøfag.

De spesielle opptakskravene i strekpunkt 2 i forskriften gjelder integrert masterutdanning i informatikk. Dersom studieordningen avvikles eller endres, for eksempel til en bachelorutdanning i informatikk, vil opptakskravene fremgå av strekpunkt 1.

Til § 4-4

Den tidligere betegnelsen ”teknisk fagskole” er endret til ”nyere godkjent fagskoleutdanning i tekniske fag”.

Opptakskravene for søkere med nyere godkjent fagskoleutdanning i tekniske fag er Matematikk (R1 + R2) og Fysikk 1 eller tilsvarende kunnskaper i disse fagene, jf § 4-1 andre ledd.

Det forutsettes at søkere med bestått 1-årig forkurs for ingeniørutdanning eller ½-årig (1 semesters) realfagskurs har matematikk og fysikkunnskaper med et omfang og et nivå som minimum tilsvarer Matematikk (R1 + R2) og Fysikk 1.

Søkere som tas opp til spesielt tilrettelagt ingeniørutdanning med grunnlag i fagbrev/svennebrev må dokumentere 12 måneders relevant praksis. Læretid i bedrift på minimum 12 måneder vil oppfylle kravet til praksis, forutsatt at den er relevant.

Til § 4-7

Grunnskolelærerutdanning og femårig integrert lærerutdanning

For opptak til grunnskolelærerutdanning og femårig integrert lærerutdanning må søkerne dokumentere minimum 35 skolepoeng og ett gjennomsnitt på minimumskarakteren 3,0 i norsk (393 timer) og 3,0 i matematikk (224 timer). Disse kravene gjelder også for opptak til spesialisert grunnskolelærerutdanning, som for eksempel grunnskolelærerutdanning med realfag og grunnskolelærerutdanning med musikk etc., jf. § 4-1 tredje ledd bokstav g punkt 1 til 3.

Det forutsettes at femårig integrert lærerutdanning i real- og naturfag faller inn under § 4-3 og at det fastsatte karakterkravet i matematikk ikke gjelder for slike studier.

Skolepoeng for opptak til grunnskolelærerutdanning omfatter karakterpoeng (gjennomsnitt av samtlige karakterer på vitnemålet, med to desimaler som multipliseres med 10), jf. §§ 7-5 og 7-6 og eventuelle tilleggspoeng for språk- og/eller realfag.

Karakterkravet i norsk omfatter normalt gjennomsnittet av karakterene i norsk hovedmål, sidemål og muntlig, jf. §§ 7-5.

I § 2-2 første ledd går det fram at søkere med 3-årig videregående utdanning fra de andre nordiske land er kvalifiserte for opptak uten tilleggskrav i norsk når den utdanningen de dokumenterer gir generelt opptaksgrunnlag. Det er en forutsetning at slike søkere må oppfylle tilsvarende karakterkrav i et annet nordisk språk, jf. artikkel 3 i den nordiske avtalen: *”Dersom det stilles krav til særlige kvalifikasjoner eller faglige kunnskaper for å bli tatt opp til en bestemt høyere utdanning, skal utdanningsøkende fra de andre nordiske land oppfylle disse kravene på tilsvarende måte som landets egne søkere.”*

For søkere med opptaksgrunnlag fra land utenom Norden gjelder at de kan dokumentere kunnskaper i norsk med en spesiell prøve. For opptak til grunnskolelærerutdanning og femårig integrert lærerutdanning skal søkeren oppfylle minimum ett av følgende krav:

1. Eksamen fra læreplan i norsk som andrespråk med et gjennomsnitt på minimum karakteren 3,0.
2. Eksamen fra trinn 3 i norsk for utenlandske studenter ved universitetene med karakteren D eller tilsvarende.
3. Eksamen fra 1-årig høgskolestudium i norsk språk og samfunnskunnskap for utenlandske studenter med karakteren D eller tilsvarende.
4. Skriftlig Test i norsk, høyere nivå, («Bergenstesten») med minimum 500 poeng, eller "Godt bestått" på minst to av delprøvene.

Som det fremgår av § 3-1 kan søkere som er 25 år eller eldre og som ikke kan dokumentere generell studiekompetanse, få vurdert om de er kvalifisert for et bestemt studium med grunnlag i realkompetanse. I en slik vurdering ligger også en vurdering av eventuelle spesielle opptakskrav.

Av § 3-2 går det fram at opptaksorganene i særskilte tilfeller kan dispensere fra kravene til generell studiekompetanse. Slike søkere må oppfylle de spesielle opptakskravene.

Til § 4-11

Institusjonene selv kan fastsette spesielle opptakskrav til desentralisert og/eller deltidsutdanning. Det kan stilles krav om inntil 5 års yrkeserfaring. Dersom det stilles krav om 5 års praksis, skal minimum 2 år utgjøre relevant praksis.

Institusjonene kan ikke fastsette tilleggskrav ut over yrkeserfaring og relevant arbeidspraksis.

Når et studium er organisert som et deltidsstudium og det bare blir tilbudt en gang, er det rimelig at det er fastsatt krav om at søkerne skal ha tilknytning til utdanningsstedet. Det geografiske området må i slike tilfelle ikke defineres slik at grensene kan oppleves som vilkårlige. Opptaket bør heller ikke avgrenses til søkere fra en enkelt eller et fåtall kommuner.

Kapittel 5

Til § 5

Det skal gå fram av dokumentasjonen fra den videregående skolen at spesielle forhold som er nevnt i annet ledd, var årsak til fraværet ved eksamen i ett eller flere spesifiserte fag, og at dette er grunnen til at eleven ikke har fått dokumentasjon for fullført og bestått opplæring.

Attest for fraværet skal sendes til opptaksorganet sammen med annen dokumentasjon som gjelder opptaket.

Dersom resultatet av den utsatte eksamen i ett fag foreligger før opptak til høyere utdanning, kan ikke institusjonen gi betinget opptak.

Kapittel 6

Det er vedtatt ny lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven). Loven er ikke trådt i kraft, og det er på nåværende tidspunkt ikke fastsatt ikrafttredelsesdato. Kunnskapsdepartementet tar sikte på å gjennomgå kapittel 6 når ikrafttredelsesdato er fastsatt.

Kapittel 7

Bestemmelsene om rangering av søkerne gjelder for opptak til all grunnutdanning, herunder lokale opptak og ved opptak til private høyskoler, selv om disse ikke deltar i den nasjonale opptaksmodellen (NOM) gjennom Samordna opptak.

Til § 7-1

I tillegg til dokumentasjon som kvalifiserer søkeren, kan dokumentasjon av fag som gir tilleggspoeng inngå i rangeringen.

Det presiseres at ved rangering etter alder, jf. fjerde ledd, skal eldre søkere gå foran yngre søkere.

Til § 7-2

Det presiseres at alle studier som ikke er nevnt her, også studier med opptaksprøve som hele eller deler av rangeringsgrunnlaget, jf. § 7-14, skal ha 50 % kvote for søkere med førstegangsvitnemål.

Med hjemmel i § 7-2 femte ledd kan departementet unnta enkelte studier fra kravet om kvote for søkere med førstegangsvitnemål. Ved studier som ikke er listet opp under, skal 50 % av studieplassene tilbys søkere som oppfyller kriteriene denne kvoten.

Følgende studier er unntatt fra kvote for førstegangsvitnemål:

- Desentraliserte og/eller deltids utdanninger med minst ett års yrkespraksis som spesielt opptakskrav. Dette gjelder imidlertid bare for utdanninger der lærestedet med hjemmel i § 4-11 har fastsatt spesielt opptakskrav om minst ett års yrkespraksis.
- Yrkesfaglærerutdanning
- Trafikklærerutdanning
- Studier ved Rudolf Steinerhøyskolen
- Teknisk bygningsvern og restaureringsarbeider

For videregående opplæring som avsluttes våren 2009 eller senere, er det 9. juli 2007 i *forskrift til lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregående opplæringa* (opplæringsloven) § 3-4, fastsatt kriterier for hva som kreves for at elever/privatister kan få utstedt førstegangsvitnemål.

Til § 7-3

Det er fastsatt spesielle kvoter for følgende studier:

- *Ingeniørutdanning (bachelor)*
Inntil 20 % av studieplassene kan avsettes til søkere med godkjent ettårig forkurs med full fagkrets. Søkerne poengberegnes på grunnlag av karakterpoengsum fra forkurset, jf. § 7-4. Det gis ikke tilleggspoeng. Søkere som ikke tas opp i kvoten, konkurrerer videre om øvrige studieplasser med grunnlag i forkurset og eventuell tilleggsdokumentasjon som gir grunnlag for tilleggspoeng.
- *Journalistutdanning*
Inntil 10 % av studieplassene kan avsettes til søkere som dokumenterer minst 1/2 års relevant arbeidspraksis i fulltids stilling.

Det er fastsatt spesielle kvoter for enkelte studier ved følgende institusjoner:

Ved Universitetet i Tromsø er det fastsatt kvoter ved følgende studier:

- *Akvakultur, Fiskerifag og Fiskehelse*
1 studieplass for samiske søkere.
- *Rettsvitenskap*
67 % kvote for søkere fra Nordland, Troms og Finnmark. 50 % av studieplassene innenfor kvoten skal avsettes til søkere med førstegangsvitnemål. 3 studieplasser avsettes for samiske søkere.
- *Odontologi*
60 % kvote for søkere fra Nord-Norge. 50 % av studieplassene innenfor kvoten skal avsettes til søkere med førstegangsvitnemål og inntil to studieplasser for samiske søkere.
- *Integrert master i teknologiske fag*
50 % kvote for søkere fra Nordland, Troms og Finnmark. Det skal være 50 % kvote for søkere med førstegangsvitnemål innenfor kvoten og 5 % kvote for samiske søkere.
- *Medisin*
60 % kvote for søkere fra Nord-Norge. 8 av disse studieplassene er forbeholdt søkere fra Nord-Troms og Finnmark. 50 % av studieplassene innenfor kvoten skal avsettes til søkere med førstegangsvitnemål. Inntil 2 studieplasser avsettes for samiske søkere.
- *Farmasi*
50 % kvote for søkere fra Nord-Norge. 50 % av studieplassene innenfor kvoten skal avsettes til søkere med førstegangsvitnemål og inntil 2 studieplasser for samiske søkere.
- *Andre helsefaglige utdanninger*
80 % kvote for søkere fra Nordland, Troms og Finnmark. Innenfor denne kvoten er det en kvote på 10 % for samiske søkere. 50 % av studieplassene innenfor kvoten skal avsettes til søkere med førstegangsvitnemål.

Ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

- *Datateknikk (integrert master)*
30 studieplasser for kvinnelige søkere

- *Kommunikasjonsteknologi (integrert master)*
15 studieplasser for kvinnelige søkere

Ved Norges idrettshøgskole

- *Idrettsvitenskap*
Inntil 15 studieplasser for søkere etter innstilling fra Forsvaret. 10 % av studieplassene kan tilbys søkere innstilt av Norges Idrettsforbund.

Ved Norges veterinærhøgskole

- *Veterinærstudiet*
1 studieplass for samisk søker.

Ved Høgskolen i Finnmark:

- *Sykepleierutdanning*
10 % kvote for samiske søkere.

Ved Høgskolen i Oslo

- *Journalistutdanning*
Inntil 5 studieplasser for søkere med minoritetsbakgrunn

Ved Høgskolen i Lillehammer

- *Fjernsynsteknikk*
2 studieplasser for samiske søkere

Ved Høgskolen i Sør-Trøndelag

- *Matteknologi*
Inntil 20 % av studieplassene kan avsettes til søkere med bestått tilpassingskurs
- *Sosionomutdanning*
inntil 20 % av studieplassene avsettes til søkere med interkulturell/internasjonalt erfaring

Til § 7-5

For høyeste nivå i fellesfag vises det til føringsregler for vitnemål, som fastsettes av Utdanningsdirektoratet.

Departementet har overført myndighet og ansvar for fastsetting av omregningstabeller til Samordna opptak, som også har fått ansvar for å gjøre tabellene kjent. Tabellene publiseres på nett: www.samordnaopptak.no Det forutsettes at disse tabellene benyttes ved opptak til høyere utdanning.

Til § 7-8

Tilleggs-poeng for realfag og fremmedspråk gis kun for fag som er tatt i videregående opplæring.

Tilleggs-poeng for fremmedspråk gjelder for søkere som velger programfag fremmedspråk, eller som tidligere har tatt et tredje fremmedspråk i tillegg til det

obligatoriske fremmedspråket. Det gjøres spesielt oppmerksom på at bestemmelsen ikke omfatter tilleggspoeng for obligatorisk fremmedspråk (fellesfag) og heller ikke programfag engelsk. Det gjøres oppmerksom på at latin og gresk (gammeligresk) ikke er definert som programfag fremmedspråk.

Til § 7-9

Det gis 2 tilleggspoeng for kvinnelige søkere ved opptak til følgende studier:

- *Ingeniørutdanninger (bachelor)* med unntak av linje for kjemi
- *Landbruksutdanninger*
- *Maritime høskoleutdanninger*
- *2-årige ingeniørutdanninger*
- *Integrerte masterstudier i Teknologi og ingeniørfag* ved NTNU, med unntak for kjemi- og bioteknologi og Industriell design
- *Integrerte masterstudier i Informatikk* ved Universitetet i Oslo

Det gis 2 tilleggspoeng for mannlige søkere ved opptak til følgende studier:

- *Veterinærutdanning* ved Norges veterinærhøgskole
- *Dyrepleierutdanning* ved Norges veterinærhøgskole

Til § 7-10

§ 4-11 gir institusjonene fullmakt til selv å fastsette krav om inntil 5 års yrkeserfaring for desentralisert og/eller deltids organisert utdanning. Ved utdanninger der det stilles krav om flere års yrkeserfaring, skal alle søkerne i tråd med tidligere bestemmelser, få tilleggspoeng for alder fra og med det året de fyller 24 år. For øvrig gjelder de rangeringsregler som er fastsatt for denne typen studier.

Til § 7-12

Søkere som ikke kan poengberegnes, skal rangeres etter en individuell skjønnsmessig vurdering. Dette innebærer at det ikke er anledning til å fastsette skjematisk tabeller og lignende i vurderingen.

Til § 7-14

Det understrekes at det til studier som har opptaksprøve, og som ikke er nevnt nedenfor, skal opptaksprøven kun brukes som grunnlag for kvalifisering, ikke som grunnlag for rangering.

For opptak til følgende studier foretas rangering av kvalifiserte søkere med grunnlag i en kombinasjon av ordinær rangering etter denne forskriften og tilleggspoeng for bestått opptaksprøve på et visst nivå, etter regler fastsatt av institusjonen:

- *Studium* ved Arkitektur- og designhøgskole i Oslo
- *Fotojournalistutdanning* ved Høgskolen i Oslo
- *Faglærerutdanning i musikk, dans og drama og annen musikkutdanning som er pedagogisk rettet*
- *Musikkstudier* ved Universitetet i Oslo
- *Kulturprosjektledelse og Prosjektledelse for fjernsyn* ved Høgskolen i Lillehammer
- *Lærer- og førskolelærerutdanninger* ved Rudolf Steinerhøgskolen

- *Luftfartsfag* ved Universitetet i Tromsø
- *Masterstudier i landskapsarkitektur* ved Arkitektur- og designhøgskolen i samarbeid med Universitetet i Tromsø

For opptak til følgende studier foretas rangering av kvalifiserte søkere med grunnlag i opptaksprøver alene, etter regler fastsatt av institusjonen:

- *Arkitektstudiet* ved Bergen arkitektskole
- *Studier* ved Kunsthøgskolen i Bergen
- *Studier* ved Kunsthøgskolen i Oslo
- *Studier* ved Den norske balletthøgskolen
- *Studier i utøvende og skapende musikk*
- *Fjernsynsregi og fjernsynsteknikk* ved Høgskolen i Lillehammer
- *Produktdesignutdanning* ved Høgskolen i Akershus
- *Scenekunstutdanning* ved Høgskolen i Østfold
- *Samtidskunst* ved Universitetet i Tromsø
- *Forfatterstudiet* ved Universitetet i Tromsø
- *Årstudium i film og TV* ved Nordisk institutt for Scene og Studio A/S

Til § 7-15

Ved rangering etter alder, skal eldre søkere rangeres foran yngre søkere.

Kapittel 10

Til § 10-1 første ledd

Et vitnemål er en betegnelse på det dokument hvor det attesteres at studenten har fullført utdanning, jf. uhl § 3-11 for høyere utdanning, og opplæringsforskriftens § 3-42 for videregående opplæring. Vitnemålet vil være falskt dersom dets innhold har vært usant fra starten av, eller dets innhold siden har blitt manipulert eller endret på.

En søker som benytter falske dokumenter eller dokumenter fra falske institusjoner ved opptak til høyere utdanning, kan ilegges karantene i medhold av uhl § 3-7 åttende ledd. En student som ved falske dokumenter eller annen uredelig opptreden har fått godkjent eller godskrevet utdanning, kan få godkjenningen eller godskrivningen annullert, evt. i kombinasjon med utestenging, jf uhl § 4-7 andre ledd, jf § 4-8 tredje ledd.

Et vitnemål som viser feil karakter fordi vedkommende har klaget på eksamenskarakteren og i klageomgangen fått en annen karakter enn det som fremgår av vitnemålet, er ikke et falskt dokument. Det opprinnelige vitnemålet er imidlertid ikke lenger et gyldig vitnemål. I tilfeller der et vitnemål viser feil karakter og innehaveren er klar over dette, vil en students bruk av dokumentet kunne rammes av uhl. § 4-7 andre ledd, om "uredelig opptreden". Etter bestemmelsens ordlyd gjelder den for studenter, som innebærer at søkere ved opptak til høyere utdanning ikke er omfattet av bestemmelsen. I perioden fra klage er innlevert til nytt vedtak foreligger, vil vitnemålet være gyldig og kan anvendes. For å unngå at utstedte vitnemål senere blir ugyldige på grunn av endret karakter, må utdanningsinstitusjonene forsikre seg om at alle eventuelle klager over karakterfastsetting eller formelle feil er ferdigbehandlet før de utsteder vitnemålet.

I situasjonen der en søker leverer en annens dokumentasjon sammen med egne søknadspapirer i den hensikt å oppnå urettmessige fordeler for seg selv, vil denne handlemåten være i strid med § 10-1 første ledd, dersom en annens dokumentasjon for eksempel er forfalsket slik at det fremstår som om dokumentene tilhører søkeren personlig. Dersom søkeren benytter annens dokumentasjon uendret, vil forholdet ikke være omfattet av § 10-1 første ledd.

Falske dokumenter er i denne sammenheng falske dokumenter som danner grunnlag for opptak, inkludert falske vitnemål. Eksempler på falske dokumenter er vedlegg til vitnemålet, slik som karakterutskrifter, TOEFL-tester, opptaksbrev, anbefalingsbrev, fortolkede oversettelser og sertifikater.

Definisjonene i denne forskrift skal ikke utvide eller innskrenke definisjonene av dokumenter i straffeloven av 2005 § 361 andre ledd og straffeloven av 1902 § 179.

Til § 10-1 andre ledd

Dokumenter utstedt fra falske institusjoner kan i og for seg være ekte dokumenter. Det avgjørende i denne sammenheng er imidlertid om de er utstedt fra falske institusjoner, og her må det foretas en konkret vurdering av hvert tilfelle for å avgjøre om forholdet rammes av uhl. § 3-7 sjette ledd. Falske institusjoner kan være ikke-eksisterende utdanningsinstitusjoner, for eksempel der en privatperson eller et firma som ikke tilbyr noen form for utdanning, selger og distribuerer utdanningsdokumenter. Falske institusjoner vil videre være institusjoner som ikke har den nødvendige akkreditering som skal til for å tilby høyere utdanning, men som gir uttrykk for å ha slik akkreditering. Institusjoner som har eksistert og har utstedt dokumenter, men ikke lenger eksisterer, er ikke "falske utdanningsinstitusjoner", med mindre de har handlet i strid med lovverket. Falske institusjoner vil også være institusjoner som er "godkjent" av falske akkrediteringsorganer.

Falske institusjoner kalles også "Diploma mills". Bruk av vitnemål eller dokumenter fra "Diploma mills" vil kunne rammes av uhl. § 3-7 åttende ledd om karantene, samt av straffeloven av 1902 § 166, hvor det fremgår at det er straffbart å avgi falsk forklaring til offentlig myndighet i et tilfelle hvor forklaringen var bestemt å avgi bevis.

Definisjonen av dokumenter som er utstedt fra falske institusjoner, gjelder denne type utdanningsinstitusjoner i både inn- og utland.

Vedlagt følger oppdatert forskrift om opptak til høyere utdanning.

Med hilsen

Toril Johansson (e.f.)
ekspedisjonssjef

Inger Johanne Christiansen
seniorrådgiver

Vedlegg

Adressater:

Universiteter og høyskoler,
Samordna opptak,
Utdanningsdirektoratet,
Fylkesmennene,
Fylkeskommunene,
Videregående skoler,
Elev- og studentorganisasjonene

Kopi

Universitets- og høyskolerådet
Nettverk for private høyskoler
Rådet for fylkeskommunale fagskoler
Forum for fagskoler
Lærerorganisasjonene
Forskerforbundet
Justisdepartementet
Statens lånekasse for utdanning
NAV
VOX
NOKUT